

Gorlickie dialogi – wywiad z panią Czesławą Kukuś

Wywiad z panią Czesławą Kukuś o ropie i nafciarzach w Krygu, życiu podczas okupacji niemieckiej, tajnym nauczaniu oraz willi Stefania mieszczącej się w Gorlicach.

Czesława Kukuś

Czesława Kukuś — z domu Świerż — urodzona 18 lipca 1925 roku w Krygu. Całe życie przepracowała w PZU w Gorlicach.

Wywiad z panią Czesławą Kukuś przeprowadzony przez Urszulę Karasińską (pracownika MBP w Gorlicach).

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”

Spis treści:

- [00:00:15](#) — dzieciństwo w Krygu
- [00:02:50](#) — „tato, mając szesnaście lat, pojechał do Borysławia do pracy przy ropie” (opis pracy i życia w Borysławiu)
- [00:03:50](#) — „ojciec został wcielony do wojsk austriackich, pod Lublinem został ranny w głowę i wzięty do niewoli przez Rosjan”
- [00:04:30](#) — „ojca wywieziono na Sybir — tam pracował przy wyrębie drzew dziewięć lat”
- [00:05:30](#) — „wtedy zaczęła się ropa w Krygu” — ojciec pani Czesławy Kukuś do 1939 roku pracował jako fachowiec w kopalni Jutrzenka oraz prowadził duże gospodarstwo, w którym zatrudniał pracowników
- [00:08:50](#) — rodzice pani Czesławy Kukuś właścicielami dwóch koni pracujących na wiertniach
- [00:10:47](#) — wspomnienie o Ignacym Królu — nafciarzu, który wybudował Królówkę w Gorlicach oraz piękną kamienicę w Krygu
- [00:11:30](#) — wspomnienie trzech braci Żydów Morgensternów — nafciarzy, właścicieli dużego gospodarstwa przy obecnej ul. Ariańskiej w Gorlicach
- [00:12:25](#) — „Morgensternowie wiercili na polu taty w Krygu” — opis zwyczajów nafcarskich przy rozpoczęciu wierceń
- [00:13:55](#) — wyjaśnienie pojęcia „brutta”
- [00:14:50](#) — potężny wytrysk ropy przed domem rodzinnym pani Czesławy Kukuś w Krygu, którego ślady są do dziś — „ropa pachniała”
- [00:15:45](#) — opis dowiercenia się do ropy w 1938 roku oraz uroczystości z tym związanych, zaśpiewanie przez panią Czesławę Kukuś pieśni wiertaczy
- [00:16:50](#) — „Morgensternowie czuli, że wybuchnie wojna i trzej bracia wyjechali do Ameryki, nie płacąc brutta ojcu”
- [00:17:50](#) — „ojciec rozpoczął budowę domu na wynajem w 1938 roku w Gorlicach” (dzisiejsza willa Stefania)
- [00:18:20](#) — nazwy szybów w Krygu
- [00:20:48](#) — „po wojnie nam ten dom odebrali”
- [00:22:15](#) — „nas czworo (rodzeństwo Kukusiów — przyp. red.) chodziło do szkoły w Gorlicach”
- [00:22:30](#) — „męska bursa Gimnazjum im. M. Kromera dla uczniów spoza Gorlic mieściła się tam, gdzie niedawno była mleczarnia”
- [00:23:00](#) — bursa dla dzieci łemkowskich znajdowała się w obecnej Ruskiej Bursie
- [00:24:45](#) — bursa dla dziewcząt, uczennic Gimnazjum im. M. Kromera — podanie lokalizacji
- [00:27:20](#) — wybuch II wojny światowej
- [00:28:30](#) — powrót do opowieści o bursie dla dziewcząt
- [00:28:55](#) — założenie w czasie okupacji przez Edmunda Kowarza dwuletniej Szkoły Handlowej

- 00:30:45** — ucieczka na wschód w 1939 roku ojca i brata pani Czesławy Kukuś razem ze swoimi pracownikami
- 00:33:10** — wspomnienie o potyczce oddziału polskiego z Niemcami w 1939 roku w Libuszy
- 00:34:15** — opowieść o tajnym nauczaniu
- 00:35:30** — „podczas okupacji w willi Stefania mieszkał prof. Kazimierz Czyżyk, który włączył nas do tajnego nauczania”
- 00:36:45** — podczas okupacji do Krygu przyjeżdżała komisja nauczycieli z prof. Czyżykiem, która przepytowała uczniów z przerobionego materiału
- 00:37:35** — tajne nauczanie w willi Stefania
- 00:37:55** — siostra prof. Czyżyka — pani Martykowa— mieszkanką willi Stefania
- 00:38:45** — dzieci pani Martykowej — Władek i Olga — przez pewien czas ukrywali się w tajemnym strychu w willi Stefania (szczegółowy opis schronienia)
- 00:40:45** — tablica wisząca na ścianie willi Stefania upamiętniająca tajne nauczanie — opiekun tablicy inż. Potocki
- 00:41:30** — nauczyciele tajnego nauczania w Krygu: kuzynka Srocanka oraz Tadeusz Pawłowski (student Politechniki Lwowskiej)